

Leon Tumiłowicz

1908-1971

Absolwent Wydziału Mechanicznego z 1929 r., inżynier budownictwa okrętowego, twórca pierwszej gdyńskiej Stoczni Yachtowej, konstruktor i budowniczy pierwszych pełnomorskich jachtów, żeglarz.

Urodził się 11 marca 1908 r. w Rybińsku (port nad Wołą), ojciec Aleksander był kierownikiem budowy statków w stoczni rzecznej. Po wybuchu rewolucji październikowej i powstaniu państwa polskiego Tumiłowiczowie z synami Leonem i Olgierdem oraz córką Kamilą przeprowadzili się do Warszawy. W 1925 r. razem z bratem Olgierdem zostali laureatami ogólnopolskiego konkursu na modele jachtów pływających i modeli statków¹.

Po maturze zdał egzaminy do Szkoły Morskiej w Tczewie na Wydział Mechaniczny, który ukończył w 1930 r. Po praktyce w Warsztatach Portowych Marynarki Wojennej i w Fabryce Silników Škoda w Warszawie oraz dwuletnim pływaniu na statkach Żegluga Polskiej (w rejsie „Niemna” do Ameryki Południowej w 1930 r. był asystentem maszynowym²) i Polbrytu otrzymał dyplom mechanika III klasy. W 1933 r. pracował w Ośrodku Morskim Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przeprosobienia Wojskowego w Gdyni jako instruktor żeglarstwa i konserwator jachtów.

W styczniu 1934 r. założył Stocznnię Yachtową sp. z o.o. w Gdyni – razem z kolegami z tczewskiej Szkoły Morskiej kpt. ż.w. Zbigniewem Deyczakowskim (abs. WN z 1923 r.) i por. ż.m. Janem Benedyktem Witkowskim. Do spółki wszedł także żaglomistrz Stanisław Rzepecki. W komisji rewizyjnej był m.in. Adam Fiedorowicz (abs. WN z 1923 r.). Siedziba: ul. Rybna 3. Przedmiot: „budowa nowych jednostek pływających i produkcja przyborów i wszelkiego sprzętu morskiego oraz wszelki remont jednostek pływających, ich przyborów i sprzętów. Kupno, sprzedaż i pośrednictwo w kupnie i sprzedaży jednostek pływających oraz ich części. Ratownictwo, ściąganie i wydobywanie obiektów morskich w zakresach yachtingu, rybołówstwa i tym podobnym”³.



Jan Witkowski zmarł 30 października 1934 r., spadkobiercami udziałów stoczni zostali żona Izabela oraz półtoramiesięczny synek Julian (który w 1953 r. zostanie absolwentem WN, a potem kapitanem statków szkolnych). Pod koniec 1935 r. zarząd spółki stanowili inż. Czesław Glibowski (abs. WM z 1930 r.) oraz Leon Tumiłowicz.

Stocznia zasłynęła seryjną produkcją cennionych przez żeglarzy jachtów typu „Konik Morski”: dł. 9,60 m, szer. 1,70 m, zanurz. 1,50 m, ożaglowanie typu bermudzkiego o pow. 40 m². Ich twórcą był inż. Leon Tumiłowicz, głównym odbiorcą Związek Wojskowych Klubów Sportowych (do września 1939 r. zbudowano ich łącznie 21, a nie udało się przed wybuchem wojny dokończyć czterech).

Dziełem stoczni był również kajak z żaglem, którym lekarz z „Daru Pomorza” dr Waław Korabiewicz wyruszył razem z żoną Janiną (nauczycielką francuskiego) w rejs do Szanghaju. Trasa wiodła ze Śniatynia wodami Prutu (wówczas przy wschodniej granicy Polski) do delty Dunaju, wzdłuż brzegów Morza Czarnego do Stambułu, wzdłuż wybrzeży tureckich do Syrii, Eufratem i Tygrysem do Basry, stamtąd statkiem do Karaczi,

1 „Morze” 1925, nr 5, s. 15.

2 Jerzy Miciński, *Księga statków polskich 1918-1945*, tom 2, Gdańsk 1997, s. 139.

3 APGoG, Sąd Grodzki, akta rejestrowe RHB 664.

dalej do delty Indusu i w górę wodami tej rzeki oraz jej dopływami, by przerzucić się na Dżamunę i Ganges. Nie dotarli do samego ujścia Gangesu, bo wezwanie do umierającej matki Wacława przerwało wyprawę.

W Stoczni Yachtowej produkowano ponadto jolki, szalupy, motorówki (m.in. reprezentacyjną dla komendanta „Daru Pomorza”), żagle sportowe i ciężkie, brezenty i odbijacze, bloki okrętowe, morski sprzęt ratunkowy, wykonywano remonty kadłubów i silników.

W styczniu 1939 r. spółka otrzymała od Urzędu Morskiego w użytkowanie nowy obszerny teren tuż nad basenem południowym, a kierownikiem technicznym został młodszy brat Leona, Olgierd – także absolwent Wydziału Mechanicznego (z 1933 r.), II oficer na statkach PMH⁴. W momencie wybuchu wojny stocznia była w niezłej finansowej kondycji.

We wrześniu 1939 r. Leon Tumiłowicz walczył pod dowództwem gen. Kleeberga pod Kockiem. Okupację przeżył w Warszawie.

Do Gdyni powrócił w kwietniu 1945 r., a w sierpniu wystąpił do Sądu Grodzkie-

go o przywrócenie posiadania (w 1942 r. Niemcy wykreślili stocznnię z rejestru sądowego) i o wydanie poświadczanego wypisu z rejestru. Stocznia jednak była zniszczona, a teren zajęty. W 1946 r. zarejestrował więc w Sądzie Okręgowym w Gdyni spółkę pod nazwą Yacht-Service w Gdyni (udziałowcami byli Jan Gąsiorowski i Juliusz Sieradzki – konstruktor, żeglarz i olimpijczyk z 1936 r.). Jednak cztery lata później spółka została zlikwidowana decyzją Wydziału Finansowego



„Koniki Morskie”

4 Leon Tumiłowicz, biogram w zbiorach Sali Tradycji UMG – D/2186. D/2188



Miejskiej Rady Narodowej – czyli wg ówczesnych zasad: najpierw niebotyczny domiar, a potem zajęcie.

Od 1950 r. do 1971 r. Leon Tumiłowicz był inspektorem w Polskim Rejestrze Statków w Gdyni, inspektorem nadzoru ds. budowy

i klasyfikacji statków drewnianych, uczestniczył też w pracach Komisji Nadzoru Technicznego Polskiego Związku Żeglarskiego.

W 1957 r., po ukończeniu studiów na Politechnice Gdańskiej, otrzymał dyplom inżyniera budownictwa okrętowego i zajął się projektowaniem jachtów, motorówek i łodzi rybackich. W połowie lat 60. XX w. wykonał projekt i dokumentację jachtu „Opty”, na którym Leonid Teliga samotnie opłynął świat, a który, w 1972 r., od rodziny niezującego już żeglarza, zakupiła Wyższa Szkoła Morska w Gdyni.

W 1963 r. ukazał się drukiem „Słownik morski angielsko-polski oraz polsko-angielski”, którego Leon Tumiłowicz był współautorem. Wydanie trzecie ukazało się nakładem WSM w 1992 r.

Zmarł 4 lutego 1971 r., pochowany został na Cmentarzu Witomińskim. Na ścianie domu, w którym mieszkał, przy ul. Władysława IV, znajduje się poświęcona mu pamiątkowa tablica.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006; Jerzy Miciński, *Księga statków polskich 1918-1945*, tom 2, Gdańsk 1997; APGoG, Sąd Grodzki, akta rejestrowe RHB 664; Jerzy Janowski, *Leon Tumiłowicz*, Gdynia 1978, maszynopis w zbiorach Sali Tradycji UMG; Leon Tumiłowicz, biogram w zbiorach Sali Tradycji UMG.

